

Nový program časného zachytu nádorů prostaty: Díky screeningu je možné odhalit onemocnění v počátečních stádiích

28.2.2024 - | PROTEXT

Ústav zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS) uvádí, že karcinom prostaty postihne v České republice každoročně okolo 8 000 mužů, což je téměř třikrát více než před 20 lety.

Přibližně 1400 mužů ročně tomuto onemocnění podlehnou. Program časného zachytu karcinomu prostaty zaměřený na muže od 50 do 69 let si klade za cíl odhalit pacienty s lokalizovaným nádorem, který je možné dobře léčit, a tím snížit úmrtnost na toto onemocnění. Pilotní program byl spuštěn letos v lednu.

Rakovina prostaty patří v České republice k nejčastěji diagnostikovaným zhoubným onemocněním u mužů. V současné době u nás žije 70 tisíc pacientů s touto chorobou[1]. Pro úspěšnou léčbu a příznivou prognózu je klíčový včasný záchyt. Jelikož se však jedná o nemoc, která v počátečních stádiích probíhá bezpříznakově, hraje v tomto ohledu stěžejní roli screening. Od ledna letošního roku proto Ministerstvo zdravotnictví ČR spustilo pilotní fázi programu časného zachytu nádorů prostaty. Cílem je za pomoci nejnovějších diagnostických metod odhalit co nejvíce nádorů prostaty včas a tím zvýšit šanci nemocných na jejich uzdravení. *„Pokud zachytíme karcinom prostaty lokalizovaný, signifikantně se tím snižuje mortalita, která s tímto onemocněním souvisí,“* upozorňuje **MUDr. Josef Stolz MBA., primář pražské urologické kliniky UroKlinikum.**

Téměř čtvrtina pacientů s rakovinou prostaty je diagnostikována v pokročilém stadiu

Dobrou zprávou je, že povědomí o rakovině prostaty se díky různým osvětovým kampaním za poslední roky zvyšuje a mnoho mužů přichází do ordinace urologa na preventivní prohlídky. *„Díky doporučením a péči drtivá většina mužů, u kterých byl diagnostikován karcinom prostaty, přijde relativně zavčasu, kdy můžeme mluvit o lokalizovaném karcinomu prostaty. Okolo 80-90 % nových pacientů, kteří k nám do ordinace přicházejí, jdou na preventivní prohlídku. Buď se o této možnosti dočetli, anebo jim bylo doporučeno v rodině či praktickým lékařem, aby prevenci absolvovali. Naštěstí záchyt karcinomu prostaty u příchozích mužů není v desítkách procent, ale spíše v jednotkách,“* uvádí primář Stolz. Přesto však více než 22 % mužů s diagnostikovaným karcinomem prostaty je ve 3. nebo 4. stadiu. Jde ročně téměř o 2000 mužů[2]. Tento fakt vedl ke vzniku programu časného zachytu nádorů prostaty.

Zdraví mají muži ve svých rukou

Dosud v České republice nebyl zaveden systematický program časně detekce karcinomu prostaty. *„Plošný screening v recentní době prováděn nebyl, poněvadž je poměrně časově, organizačně a finančně náročný. Impulem k programu časného zachytu karcinomu prostaty byl vzestup incidence karcinomu prostaty a samozřejmě nové léčebné metody, které v iniciačních čili v počátečních stádiích, slibují vyléčení většího množství nemocných,“* říká urolog Josef Stolz. Muži nebudou adresně oslovováni, ale mají možnost vzít zdraví do svých rukou a na základě vlastního rozhodnutí či doporučení praktického lékaře nebo urologa podstoupit v rámci programu preventivní vyšetření. Odborníci důrazně doporučují této možnosti využít a nechat se vyšetřit. Tím mohou předejít možným komplikacím v budoucnu. Negativní výsledek preventivního vyšetření naopak přinese výrazné uklidnění.

Program je určen pro zájemce od 50 do 69 let

Riziko vzniku rakoviny prostaty narůstá s přibývajícím věkem, výskyt je obvykle zachycen zejména po 50. roce života. Právě proto je program časného zachytu karcinomu prostaty určený pro muže ve věku 50–69 let včetně, mohou do něj však být zařazeni i muži starší 70 let, kteří jsou v dobrém zdravotním stavu. Zájemce může být do programu zařazen praktickým lékařem nebo ambulantním urologem. Pokud máte tedy zájem screening podstoupit, promluvte si se svým ošetřujícím lékařem o všech rizicích a přínosech, zda je pro vás tento program vhodný. Pacienti mají preventivní vyšetření hrazeno ze zdravotního pojištění.

Jak probíhá screening v praxi

Screening se skládá z pohovoru s urologem, urologického vyšetření a odběru krve. Krevní test určuje hladinu PSA. Pokud bude hladina PSA méně než 3 µg/l, může muž podstoupit další kontrolní odběr za 2 nebo za 4 roky, dle konkrétního výsledku vyšetření. Jestliže mu bude zjištěna vyšší hodnota, než je uvedená hranice, bude odeslán na certifikované pracoviště ambulantní urologie ke specializovanému dovyšetření. *„PSA je prostatický specifický antigen, který má velkou afinitu ke karcinomu prostaty. Neznamená to, že každý, kdo má vyšší hodnoty PSA, má karcinom prostaty. Ale je to pro urologa nebo pro praktického lékaře určité mementum, aby pacienti s vyšším PSA podstoupili kompletní urologické vyšetření. Screeningový program zahrnuje vedle odběru PSA také vyšetření prostaty konečníkem. Na základě výsledku těchto dvou vyšetření se doporučí další postup,“* popisuje primář Stolz z UroKlinikum Praha.

Moderní metody umožňují časnou diagnostiku

Další postup může zahrnovat zobrazení magnetickou rezonancí, což je metoda, jež pomáhá určit, kdo z pacientů je kandidátem k cílenému biotickému odběru. Ten se v poslední době provádí moderní sofistikovanou metodou fúzní biopsie, která umožňuje digitální spojení dat ze dvou různých zdrojů: magnetické rezonance a ultrazvuku. Výsledkem je přesné ohraničení ložisek a významné zpřesnění výsledků biopsie. *„U mužů, kteří přijdou zavčasu, kdy nádor je lokalizován pouze na žlázu, dokážeme karcinom prostaty vyléčit. Můžeme však úspěšně léčit i pacienty, kde je nález lokálně pokročilý nebo metastazující. Je ovšem rozdíl mezi slovy léčit a vyléčit,“* podotýká urolog Stolz. V případě lokalizovaného karcinomu se onemocnění obvykle zcela vyléčí chirurgickým zákrokem, který se označuje jako radikální prostatektomie, tedy odstranění celé prostaty. U starších pacientů může být alternativou ozáření prostaty. Jestliže se rakovina rozšířila mimo prostatu a nádorové buňky se dostaly do jiných orgánů, nejčastěji do mízních uzlin nebo do kostí, stává se obvykle klíčovou metodou hormonální léčba[3].

[1] Zdroj: <https://prostaforum.uzis.cz>

[2] Zdroj: <https://www.uzis.cz/index.php?pg=aktuality&aid=8639>

[3] Zdroj: <https://www.uroklinikum.cz/nadorova-onemocneni/rakovina-prostaty>

ČTK ke zprávě vydává obrazovou přílohu, která je k dispozici na adrese <https://www.protext.cz>.

<https://www.ceskenoviny.cz/tiskove/zpravy/novy-program-casneho-zachytu-nadoru-prostaty-diky-screeningu-je-mozne-odhalit-onemocneni-v-pocatecnich-stadiich/2485571>